

Kirjat

Lukeminen on toiminto, joka on minulle luontaisin ja johon olen elämäni aikana käyttänyt eniten aikaa. Olen patologinen lukija: sanomalehtiä, tieteellisiä ja vähemmän tieteellisiä artikkeleita, Annaa ja Me Naiset -lehteä ja Gloriaa hammaslääkärissä odotellessani, vanhoja aikakauslehtiä ulkovessassa istuessani, mieluisimpina vanhat Kotilieden numerot. Yksin syödessäni selaan paikallislehtiä ja mainospostia, jos muuta ei ole käden ulottuvilla, kaikkea mitä postilaatikkoon ilmestyy.

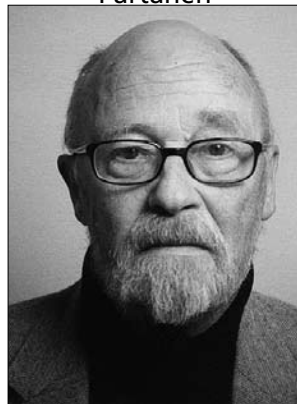
Olen siis nykyisestä ajasta jälkeen jäänyt gutenbergiläinen. Sarjakuviin en ole koskaan kotoutunut, ja kun katselen vieraskielistä elokuvaa, en voi olla kohdistamatta huomiotani tekstityksiin. Olen kuin planktonista elävä valas, joka siivulöi hetuloidensa lävitse suunnattomat määrät vettä, jotta saisin ravinnokseni pieniä merkityshiukkasia. Ja tietenkin luen kirjoja. Niistä löytyy joskus isompiakin klimpejä.

Rakastan kovasti kirjoja, en luovu helpolla yhdestäkään, mutta en pidä kirjallisuudesta. Tarkoitin tuota itseensä tyytyväistä instituutiota kustantamoihin, mainoksineen ja messuineen ja kirjallisine kokkareineen ja litterääreine juoruineen ja anekdootteineen, arvostelijoineen ja kriitikkoineen ja heidän rikkiviisaine tulkintoineen. On toki mainiota, että kirjoja ilmaantuu kirjakauppoihin ja toreille ja lentoasemille ja kirjastoihin – kunpa ne vain ilmaantuisivat kuin kukat kedolle, ilman tuota pompöösiä ja tekopyhää markkinoinnin koneistoa. Laajeneva verkkojulkaiseminen onkin viemässä kehitystä tähän suuntaan.

Kirjamessuilla olen yhden kerran käynyt, se riitti. Siellä esiintyminen ei taida olla herkkua kirjailijoillekaan. Merete Mazzarellan mielestä kirjailijat ovat siellä marionetteja, joiden velvollisuutena on antaa ruokahalua herättävä vaikutelma itsestään, auttaakseen kustantamoja myymään kirjoja. En myöskään ymmärrä ensipainosten ja vanhojen kirjojen ihastelua ja keräilyä. Hyllyyni on joskus lapsena ilmaantunut Lasten Satu-Kalevala, jolla on tietääkseni bibliofilistä arvoa. Siitä luopuisin kevyesti, paljonkohan siitä saisi?

On olemassa hyviä, tarpeellisia, välttämättömiä

Partanen

kirjoja, yhä uudelleen luettavia, paljon enemmän on tietysti vallan surkeita tekeleitä. Toisinaan kirja, joka on joskus temmannut mukaansa, on täysin vailla mielenkiintoa, kutistunut mitättömäksi, kun sen lukee ajan päästä uudelleen – mitä ihmettä minä siinä joskus näin? – samaan tapaan kuin lapsuuden avarat huoneet ja pihat näyttävät pieniltä, kun niissä käy aikuisena uudelleen. Sisälöstä kaikki riippuu, graafisesta asusta en piittaa. Pokkarit ovat mukavia pidellä, kun makaa sohvalla selällään, tosin marginaalit ovat usein turhan kapeat. Silti joskus muistelen haikeana entisiä aikoja ja kysyn: Mihin ovat kadonneet nuoruuteni nidotut keltakantiset ranskalaiset kirjat, jotka leikattiin auki paperiveitsellä?

Kirja voi luoda oman maailmansa ja siihen voi upota. Hannu Raittila, fiksu mies vaikka tosikko, sanoo sen niin hyvin, että häntä pitää siteerata: ”Mikään taidemuoto ei operoi niin abstraktilla aineksella kuin kirjallisuus. Sillä ei ole minkäänlaista aineellista hahmoa. Se ei ole paperia ja painomustetta edes siinä mielessä kuin musiikki on ilman värähtelyä ja kuuloluiden liikettä. Aineettomuudestaan huolimatta tai ehkä sen ansiosta kirjallisuus tuottaa kuitenkin todennäköisimmät kuvat, elokuvaa paljon väkevämmin vaikuttavat. Ne ovat niin elämän kaltaisia, että ihmiset aivan väkisin yrittävät tunkea kuviin asumaan.”

En minä kyllä asumaan haluaisi ruveta. Mutta mielelläni menen vierailulle, toisinaan myös keskustelemaan isäntäväen kanssa. Sitä paitsi kirjoista löytää elämälleen sankarit, uljaammat kuin elämästä.